

Oppdragsgiver: Oslo kommune VAV
Oppdragsnr.: 5194527 Dokumentnr.: 01

Til: Oslo kommune VAV w/Jørgen Lysgaard
Fra: Norconsult w/Eirik Thorsen
Dato: 2020-07-01

► Rehabilitering av dam Rottungen - Vurdering av naturmiljø

Dam Rottungen er en murdam med delvis tetting av torv. Dammen har en maksimal høyde på 2,3 meter og en lengde på ca. 130 meter. Dammen demmer opp Rottungen som kan reguleres mellom LRV på kote 306,55 og HRV på kote 308,52 med et oppdemt volum på ca. 690 000 m³. Dammen er bygget i 1881 med vannforsyning og tømmerfløting som formål.

Nedbørfeltet har et areal på 4 km² og en spesifikk avrenning på 30,5 l/s.km², noe som gir en middelvannføring på om lag 120 l/s. Alminnelig lavvannføring og helårs 5-persentil er beregnet til 1,5 l/s.

Dammen var tidligere skjønnsmessig plassert i konsekvensklasse 1, men ble satt i konsekvensklasse 0 i vedtak fra NVE 08.04.2020. Ifølge NVE er dammen ikke bygd som del av konsesjonsgitt utbygging og dammen er derfor å betrakte som et konsesjonsfritt vassdragsanlegg.

Dammen bærer preg av å ha blitt overtoppet gjentatte ganger og deler av dammen har glidd ut mot øst i «fallretning». Det er også en del lekkasje gjennom dammen, noe som tidvis gjør det svært vått på nedstrøms side. Det planlegges derfor å rehabilitere dammen, noe som vil inkludere følgende tiltak:

- Fjerning av masser oppstrøms murdam
- Rensk av damfundament
- Ny oppstrøms betongplate boltes til fjell. Oppstrøms plate etableres på et nivå tilsvarende dagens damkrone
- Rehabilitering av tømmerfløteluker
- I flomløpet vil sprekkene i murdammen bli spekket med fugemørtel. Dette gjelder i hovedsak på begge sider av tømmerfløtelukene ca. 1 meter i utstrekning og under brua
- Murdammen skal rettes opp i området hvor den har glidd ut
- Stedlige masser skal legges tilbake mot ny oppstrøms plate. Massene arronderes tilsvarende sin opprinnelige form

Rottungen må tappes ned til LRV mens arbeidene på dammen foregår. Arbeidene er planlagt utført i løpet av sommersesongen 2021.

Registrierte verdier

Det er ingen registrerte verdifulle naturtyper i tiltaksområdet (www.naturbase.no). Sør for Rottungen er det registrert en lok alitet med rikmyr omkring Rypetjern, men denne vurderes ikke å bli påvirket av tiltaket. Rypetjern ligger på kote 310 mens Rottungen ligger på 308,52 på HRV, hydrologiske forhold i lokaliteten forventes derfor ikke å bli påvirket av de planlagte arbeidene.

I selve Rottungen er det ikke registrert truede arter, med unntak av fugl. Taksvale (nær truet (NT)), gulspurv (NT), fiskemåke (NT), sivspurv (NT), stær (NT), fiskeørn (NT) og lomvi (kritisk truet (CR)) er blant artene som er registrert i området. Fiskeørn i området er beskrevet som overflygende, mens fiskemåke er registrert i området i mai måned, noe som kan indikere hekking. I tillegg er det registrert elvemusling (sårbar (VU)) i utløpsbekken fra Rottungen, Gåslungbekken, mot Gåslungen samt nedstrøms i vannforekomsten mot Maridalsvannet.

Fiskebestanden er oppgitt å bestå av abbor, ørret og ørkyt (www.ofa.no). I artsdatabankens artskart er det registrert dvergmalles i Rypetjern og Rottungen, men mangel på gjenfangster på mange år tyder på at arten ikke er etablert her lenger.

Befaring av området 4. juni 2020

På vannsiden av dam Rottungen har det lagt seg opp jordmasser og torv som er sparsomt bevokst med ulike grasarter, gulldusk samt småtrær av gråor og ulike vierarter. Fuktige partier og grunne områder i vannet er dominert av flaskestarr og sennegras. På nedstrøms side er det nord for overløpet en del åpne grasdekte arealer samt yngre blandingsskog dominert av furu, gran og bjørk, mens det på sørsiden står et yngre plantefelt med gran.

Figur 2: Dam Rottungen sett fra nord. En god del jord og myrmasse har lagt seg opp på vannsiden mens lekkasjer og tidvis overtopping av dammen sees i form av svært fuktig jord og graminidedominert feltsjikt på nedstrøms side.

Figur 3: Område for midlertidig rigg i henhold til arealbruksplan.

Figur 4: Dam Rottungen sett fra sør. Vegetasjonen bærer ikke preg av at det er vesentlige lekkasjer i dette området og blåbærdom i nerrefeltsjiktet i granplantefeltet.

Det er flere naturlige vandringshindre i Gåslungbekken mellom Rottungen og Gåslungen i tillegg til Dam Rottungen, noe som trolig forklarer fravær av elvemusling oppstrøms.

Figur 5: Gåslungbekken har flere stryk og sva av denne typen. Akkurat dette partiet representerer sannsynligvis ikke et fullstendig vandringshinder, men dette er utfordrende å fersere på de fleste vannføringer.

Figur 6: Gammelt fløtningsanlegg i Gåslungbekken, dette er trolig et fullstendig vandringshinder.

Det ble observert mink ved dam Røttungen på befaringsdagen. Minken er en svært effektiv predator på vanntilnyttet fugl, men et kull med støkkand ble også observert.

Oppsummering

Tiltaket vil representere inngrep i åpen, skjøttet vegetasjon langs eksisterende dam, i granplantefelt samt i åpen lekkasjevannpåvirket blandingsskog i området for planlagt riggplass. Konsekvenser for registrert naturmangfold vurderes å være svært begrensede.

Avbøtende tiltak

Det er ørret i Gåslungbekken, i tillegg er det tidligere registrert elvemusling der. Det anbefales derfor slipp av minstevannføring i bekken ved oppfylling av Røttungen etter at rehabiliteringsarbeidet er ferdigstilt. Størrelsen på minstevannføringen bør være ca. 10 l/s, eller hele tilsiget dersom vannføringen er mindre enn dette.